

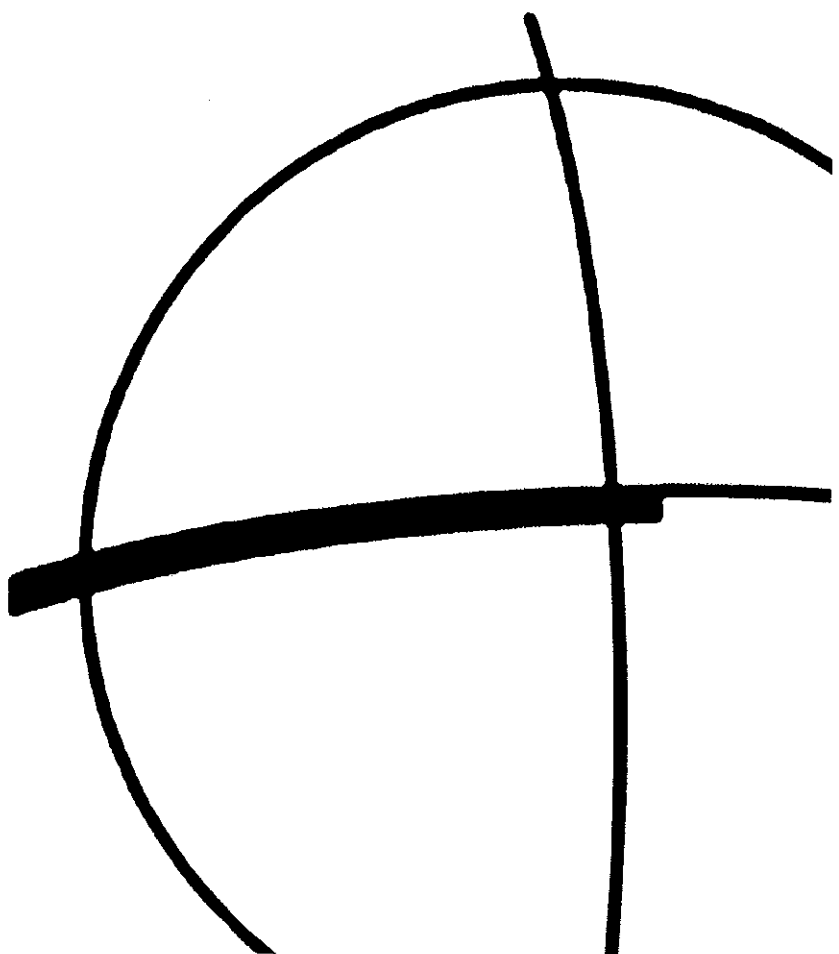
Advies Natuurwaarden De Bouwen
te Drachten

Inhoud:

Rapport en bijlagen

5 december 2008

Projectnummer 232.00.05.18.11

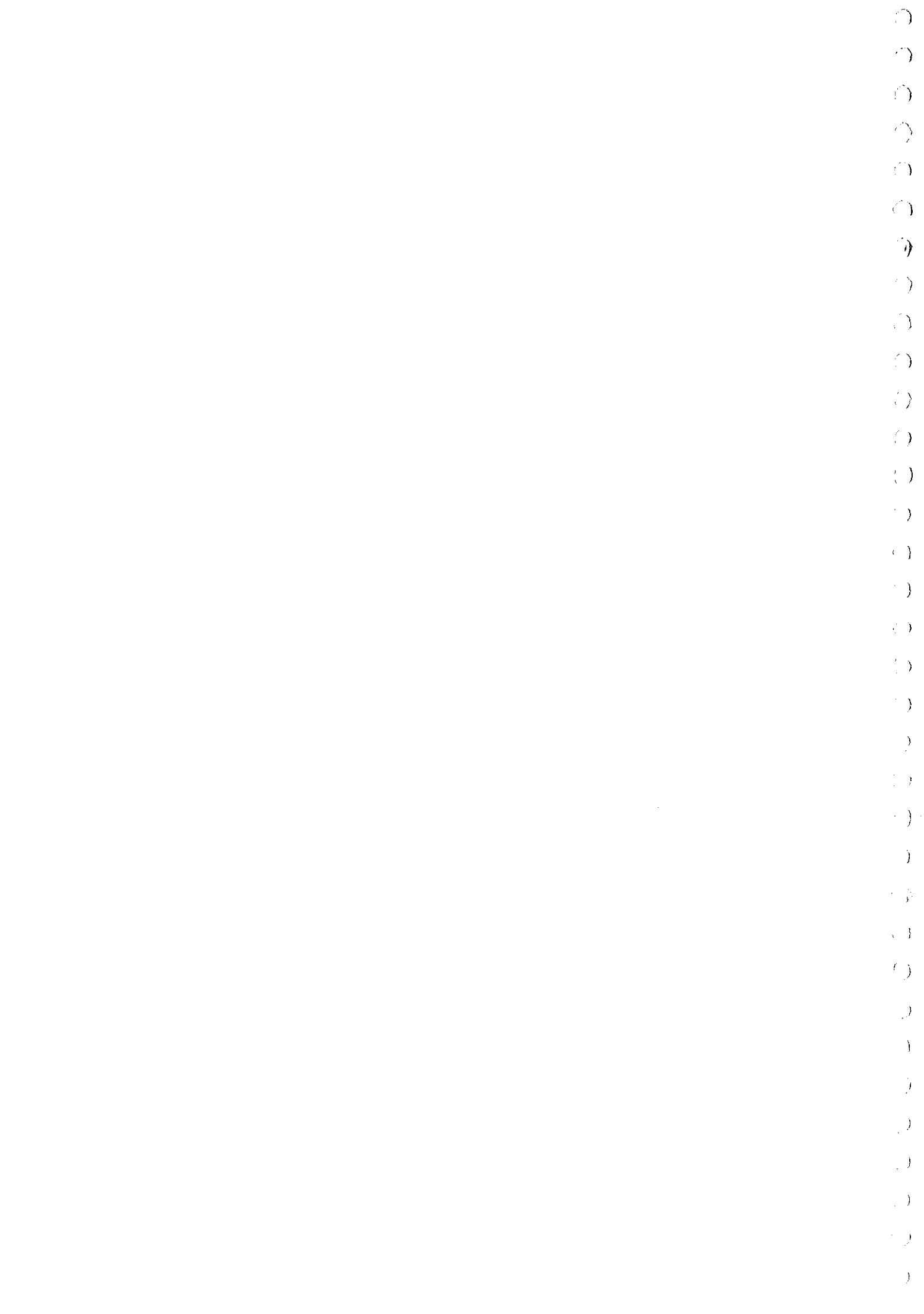
Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding en procedure	5
1.2	Soortenbescherming	5
1.3	Gebiedsbescherming	7
2	Beschrijving van het projectgebied	9
3	Natuurwaarden	11
3.1	Beschermde gebieden	11
3.2	Soortenonderzoek	11
3.2.1	Vaatplanten	15
3.2.2	Zoogdieren - vleermuizen	17
3.2.3	Zoogdieren - overige	19
3.2.4	Vogels	20
3.2.5	Amfibieën	22
3.2.6	Reptielen	23
3.2.7	Vissen	24
3.2.8	Dagvlinders	24
3.2.9	Libellen	25
3.2.10	Overige ongewervelde soorten	26
4	Locatie 1 Reidingpark	27
4.1	Beschrijving plangebied	27
4.2	Natuurwaarden	28
4.2.1	Vaatplanten	28
4.2.2	Vleermuizen	29
4.2.3	Vogels	31
4.3	Conclusie Reidingpark	33
5	Locatie 2 Woningbouw Reidingpark	35
5.1	Beschrijving plangebied	35
5.2	Natuurwaarden	36
5.2.1	Vleermuizen	36
5.3	Conclusie Woningbouw Reidingpark	38
6	Locatie 3 & 4 Klaverweide fase I + fase II	39
6.1	Beschrijving plangebied	39
6.2	Natuurwaarden	40
6.2.1	Vleermuizen	40

6.2.2	Overige zoogdieren	42
6.2.3	Vogels	42
6.3	Conclusie Klaverweide	44
7	Locatie 5 Schoolgebouw De Spreng	47
7.1	Beschrijving plangebied	47
7.2	Natuurwaarden	48
7.2.1	Vleermuizen	48
7.3	Conclusie De Spreng	50
8	Locatie 6 Garage Lammers	51
8.1	Beschrijving plangebied	51
8.2	Natuurwaarden	53
8.2.1	Vleermuizen	53
8.3	Conclusie Garage Lammers	54
9	Locatie 7 Hooiweg/Burefen	55
9.1	Beschrijving plangebied	55
9.2	Natuurwaarden	57
9.2.1	Vleermuizen	57
9.2.2	Overige zoogdieren	58
9.3	Conclusie Hooiweg-Burefen	59
10	Locatie 8 Klaverweide zuidwest	61
10.1	Beschrijving plangebied	61
10.2	Natuurwaarden	62
10.2.1	Vleermuizen	62
10.2.2	Overige zoogdieren	64
10.2.3	Vogels	64
10.3	Conclusie Klaverweide zuidwest	66
11	Locatie 9 Nieuwe school	67
11.1	Beschrijving plangebied	69
11.2	Natuurwaarden	70
11.2.1	Vleermuizen	70
11.2.2	Vogels	70
11.3	Conclusie Nieuwe school	72
12	Locatie 10 Noordoost	71
12.1	Beschrijving plangebied	73
12.2	Natuurwaarden	74
12.2.1	Vleermuizen	74
12.2.2	Overige zoogdieren	75
12.2.3	Vogels	75
12.3	Conclusie Noordoost	77

13	Locatie 11 Woonzorgzone zuid	77
13.1	Beschrijving plangebied	79
13.2	Natuurwaarden	81
13.2.1	Vleermuizen	81
13.2.2	Overige zoogdieren	81
13.2.3	Vogels	82
13.3	Conclusie Woonzorgzone zuid	83
14	Locatie 12 Roggepad	83
14.1	Beschrijving plangebied	85
14.2	Natuurwaarden	86
14.2.1	Vleermuizen	86
14.2.2	Overige zoogdieren	87
14.2.3	Vogels	87
14.3	Conclusie Roggepad	88
15	Centrale wateras en bergingsvijvers	87
15.1	Beschrijving plangebied	89
15.2	Natuurwaarden	92
15.2.1	Vaatplanten	92
15.2.2	Vleermuizen	92
15.2.3	Vogels	92
15.3	Conclusie Centrale wateras en bergingsvijvers	94
16	Aanbevelingen	93
17	Bronnen	95
17.1	Veldbezoek	97
17.2	Media	98
17.3	Gegevens	98
17.4	Literatuur	98

Bijlagen

Inleiding

Aanleiding en procedure ^{1.1}

Gemeente Smallingerland, Woningbouwvereniging Smallingerland en Corporatieholding Friesland zijn voornemens om in het kader van de wijkvernieuwing De Bouwen te Drachten diverse projecten uit te voeren. Ten behoeve van de bijbehorende bestemmingsplanprocedures is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke Ordening noodzakelijk een onderzoek uit te voeren naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied (soortbescherming en gebiedsbescherming).

Soortenbescherming ^{1.2}

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel. Deze soorten zijn vermeld op lijsten die zijn gebaseerd op het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

SOORTENBESCHERMING

BESCHERMINGSREGIMES

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in tabellen (zie ook bijlage 6).

1. Algemene soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 1'). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.
2. Overige soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 2'). Voor overige soorten en vogelsoorten geldt eveneens een vrijstelling bij ruimtelijke activiteiten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten uit tabel 2 ontheffing worden aangevraagd.
3. Strikt beschermde soorten. Bijlage 1-soorten van de AMvB 2004 en bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 3').
Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend.

BIJLAGE IV SOORTEN

De soorten die in het kader van de Europese Habitatrichtlijn geplaatst zijn op de bijlage IV van te beschermen soorten (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna), zijn als gevolg hiervan in Nederland in de Flora- en faunawet van 2002 opgenomen als streng beschermde soort. De verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voorzien echter niet in het criterium 'goede instandhouding van de soort'. Dat aspect moet daarom zolang de Flora- en faunawet niet is aangepast, expliciet worden afgewogen voor elk ruimtelijk plan.

In het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening zal de gemeenteraad die besluit over een bestemmingsplan waarin de belangen van een streng beschermde soort kunnen spelen hiervoor in het vaststellingsbesluit zelf een expliciete afweging moeten opnemen (ABRS 28 februari 2007 200604026/1). Daarbij moet uiteraard op grond van adviezen van deskundigen, gebaseerd op goed onderzoek (ABRS 23 augustus 2006 200600506/1) kunnen worden overwogen dat het voortbestaan van de soort ter plekke door de toe te laten ontwikkelingen niet wordt bedreigd.

HABITAT

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort is echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen.

Deze aspecten worden in de nieuwe interne handleiding van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook overwogen bij de besluitvorming over ontheffingverlening.

In dit rapport wordt tevens aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn zeldzaam of erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af (zie bijlage 5). De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004). Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden echter niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen duidelijke juridische status.

RODE LIJST

Gebiedsbescherming 1.3

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) moet op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit op de ruimtelijke ordening (2008) ook aandacht worden besteed aan beschermde natuurgebieden uit deze Europese regelgeving. Dit is uitgewerkt in het Natura 2000-beleid. Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten precies moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan. In het kader van de Vogelrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangewezen ter bescherming van vogelsoorten vermeld in bijlage I van deze richtlijn, van trekvogels op de Nederlandse Rode lijst en van hun habitatten. Deze aanwijzing is in Nederland nagenoeg voltooid. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangemeld bij de Europese Commissie ter bescherming van leefgebieden vermeld in bijlage I en van planten- en diersoorten vermeld in bijlage II van deze richtlijn. Alle gebieden die zich kwalificeren voor aanmelding zijn op grond van de genoemde richtlijnen beschermd alsof ze al zijn aangewezen.

Onder de oude Natuurbeschermingswet 1967 vielen twee typen gebieden: nationale en beschermde Natuurmonumenten en gebieden die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft aangewezen ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen. Per 1 oktober 2005 vallen de Natura 2000-gebieden samen met de twee hiervoor staande typen gebieden onder de Natuurbeschermingswet 1998. Daar waar de beschermde Natuurmonumenten samenvallen met een Natura 2000-gebied, verliest het gebied zijn status als Natuurmonument. Voor ingrepen in of in de omgeving van een dergelijk gebied moet door middel van een vooroverleg tussen bevoegd gezag en initiatiefnemer worden ingeschat of de ingreep negatieve effecten kan hebben. Als dit het

NATUURBESCHERMINGSWET

geval is, wordt via een voortoets onderzocht of de Ingreep negatieve effecten of significant negatieve effecten kan hebben. Wanneer geen wetenschappelijke zekerheid is dat er geen significant negatieve effecten zijn, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Daarvoor moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een Natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage op verzoek van de initiatiefnemer. Dit is bijna altijd het college van Gedeputeerde Staten van de provincie. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.

De omvang van de effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermde gebied. Deze doelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheersplannen. In het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad. Deze zijn echter ten tijde van het schrijven van dit rapport voor drie gebieden klaar. Voor de overige gebieden zijn ze niet of alleen in concept klaar en nog niet van kracht. Inmiddels zijn er 119 gebieden (eerste tranche en Waddentranche) voor definitieve aanwijzing in procedure gebracht. De ontwerpbesluiten van deze aanwijzingen hebben in 2007 ter inzage gelegen. De minister heeft op 19 februari 2008 de eerste drie gebieden definitief aangewezen: Voornes Duin, Duinen Goeree & Kwade Hoek en Voordelta. De definitieve aanwijzing van de overige 116 gebieden volgt hierna. De procedure voor de resterende 43 gebieden start in 2008. Voorlopig wordt daarom, voor het overgrote deel van de gebieden, getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten.

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur uit de Nota Ruimte (Regeringsbeslissing 2006) en het Streekplan Fryslân 2007 geniet een vergelijkbare bescherming. Ingrepen bij deze gebieden worden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst bij een ruimtelijke procedure. De Ecologische Hoofdstructuur mag niet worden aangeast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd. In juli 2007 is door rijk en provincies het beleidskader Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS uitgegeven. Met dit beleidskader kan maatwerk worden geboden. In het beleidskader wordt onder anderen een beoordelingskader gegeven (significantie) en wordt aangegeven dat ook externe werking een expliciet te beoordelen effect is.

B e s c h r i j v i n g v a n h e t p r o j e c t - g e b i e d

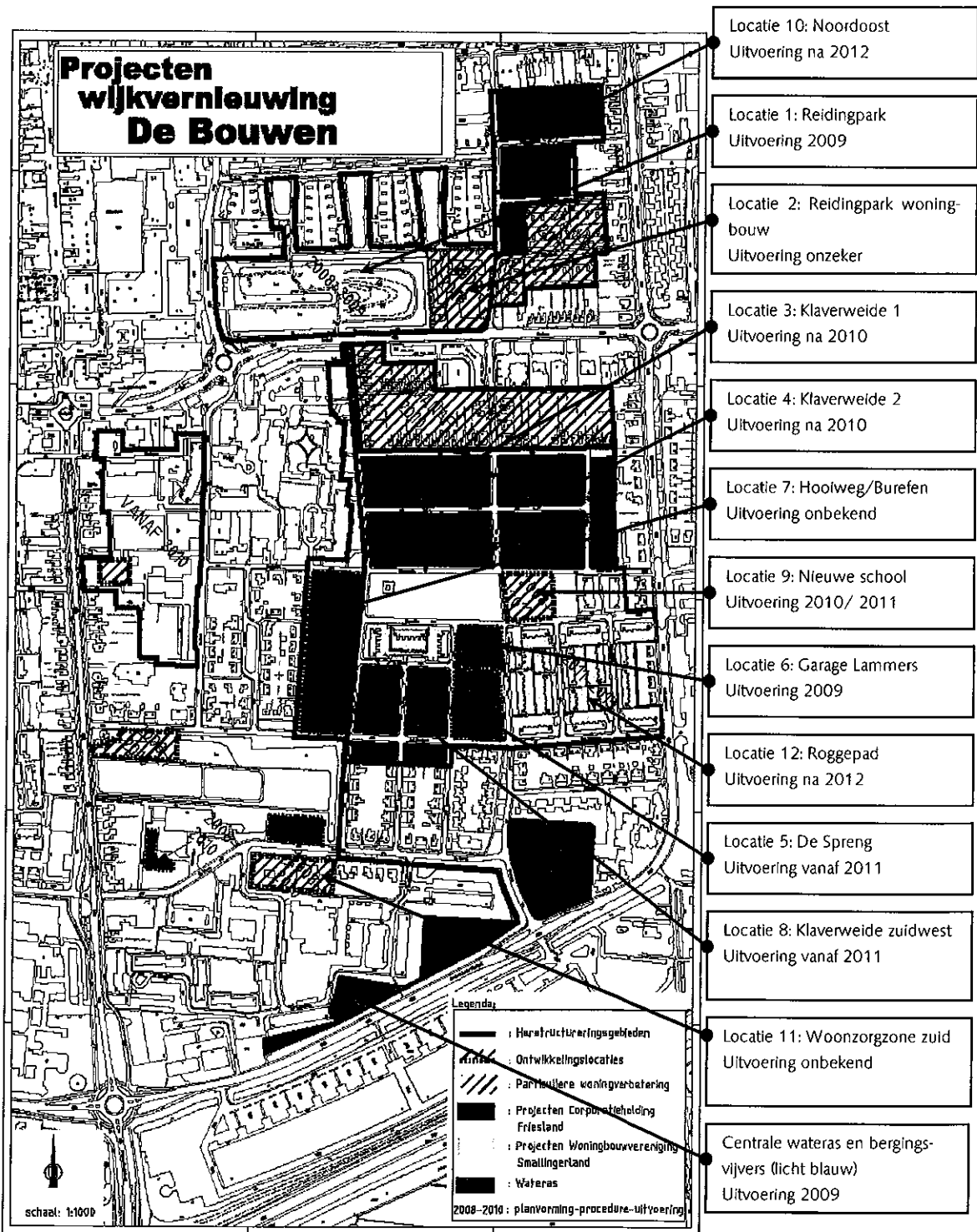
De Bouwen is een van de oudere woonwijken van Drachten. De wijk ligt aan de zuidoostkant van het centrum en wordt begrensd door de Burgemeester Wuiteweg aan de westzijde en de Zuiderdwaarsvaart aan de oostzijde. De noordelijke grens wordt gevormd door de Kaden, de zuidelijke grens door de Martin Luther Kingsingel. De west-, oost- en noordrand van de wijk bestaat uit oorspronkelijke lintbebouwing en ook tussen de Berglaan en de Fabriekslaan staat overwegend vooroorlogse woonbebouwing. Het grootste deel van de wijk is echter gebouwd in de jaren vijftig, zestig en zeventig.

Het voorliggend natuurwaardenonderzoek spitst zich toe op 12 locaties (plangebieden) binnen de wijk waar diverse plannen voor bestaan en op de realisatie van een centrale wateras met bergingsvijvers. Figuur 1 geeft een overzicht van de wijk en de diverse plangebieden. De beschrijving van de verschillende plangebieden en daarvoor bestaande plannen worden in afzonderlijke hoofdstukken behandeld.

De bodemsamenstelling en de grondwaterstand zijn voor veel planten- en diersoorten een bepalende factor voor het voorkomen in een gebied. Aangezien het gehele projectgebied binnen de bebouwde kom van Drachten ligt, is het niet gekarteerd. Volgens de bodemkaart bestaat de bodem van het omliggende gebied uit Laarpodzolgronden die ontstaan zijn in lemig fijn zand. In de bodem is keileem (soms potklei) aanwezig, beginnend tussen 40 en 120 cm onder het maaiveld en is tenminste 20 cm dik.

BODEM EN WATER

Het gebied heeft een sterk gereguleerd waterregiem, waardoor eventuele infiltratie- en kwelaspecten hier niet meer in de vegetatie en verdere natuurwaarden tot uitdrukking komen.

Figuur 1. Projectgebied De Bouwen met de afzonderlijke locaties

N a t u u r w a a r d e n

B e s c h e r m d e g e b i e d e n ^{3.1}

Het projectgebied ligt niet in en grenst niet aan een gebied dat is beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De dichtstbijzijnde gebieden hieruit betreffen de Natura 2000 gebieden Wijnjeterper Schar en Van Oordt's Mersken, beide op ruim vijf kilometer afstand van het projectgebied. Tussen deze beschermde gebieden en het projectgebied ligt onder meer bebouwing en infrastructuur.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ligt dichterbij. Ten zuiden van Drachten ligt op ongeveer twee kilometer afstand van het projectgebied een natte ecologische verbindingzone. Het dichtstbijzijnde natuurgebied uit de EHS is het bosgebied Huize Oltterterp op ruim 2,5 kilometer zuidelijk van het projectgebied. Tussen de EHS-gebieden en het projectgebied ligt eveneens onder meer bebouwing en infrastructuur.

Beschermde gebieden liggen op voldoende afstand van het projectgebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig. De activiteit is op het punt van de gebiedsbescherming voor de Ecologische Hoofdstructuur niet in strijd met de Nota Ruimte en het streekplan Fryslân 2007.

S o o r t e n o n d e r z o e k ^{3.2}

Het projectgebied ligt voor het grootste deel in de kilometerhokken¹ 202-568 en 203-568. Daarnaast ligt een klein deel in 202-567 en 203-569. Het gehele projectgebied ligt in uurhok¹ 11-25. Figuur 2 geeft een overzicht van het projectgebied en de omliggende kilometerhokken.

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

INVENTARISATIE

EFFECTEN

LIGGING

Figuur 2. Projectgebied (roze), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen)

BESTAANDE INFORMATIE

Voor het soortenonderzoek is Het Natuurloket² (Tabel A-D) geraadpleegd. Provinciale verspreidingsgegevens zijn verkregen uit de Digitale Natuuratlas Fryslân (DNA-Fryslân) en door het raadplegen van het rapport Speciale beschermingszones en beschermde soorten in Fryslân (SBBF) en. In het SBBF zijn bekende gegevens van alle tabel 3-soorten in kaart gebracht op basis van kilometer- en uurhokken. DNA-Fryslân is een database waarin alle beschikbare (zoveel mogelijk gebiedsdekkende) ruimtelijke informatie met betrekking tot natuur en natuurwaarden van Fryslân opgeslagen wordt.

² Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het Natuurloket bezit zelf geen gegevens. Het Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de organisaties binnen de VOFF.

Deze gegevens worden eveneens weergegeven op basis van kilometer- en uurhokken. Genoemde bronnen worden bij de soortbespreking alleen genoemd indien de waarnemingen een toegevoegde waarde hebben. Daarnaast zijn per uurhok waarnemingen verzameld uit de landelijke en provinciale soortenatlassen voor zoogdieren, vleermuizen en broedvogels. De verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen zijn (tevens) afkomstig uit het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. De verspreidingsgegevens van dagvlinders en libellen zijn (tevens) afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007 Dagvlinders, libellen en sprinkhanen van EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Tot slot is de internetsite www.waarneming.nl geraadpleegd. Op deze site worden waarnemingen getoond die voornamelijk door vrijwilligers zijn verzameld. Genoemde site wordt bij de soortenbespreking alleen genoemd indien de waarnemingen een toegevoegde waarde hebben.

Enkele verspreidingsgegevens van de hiervoor genoemde bronnen berusten voor een deel op dezelfde waarnemingen. Het verschil tussen deze bronnen ligt in de schaal van weergave en de waarnemingsperiode. De gebruikte gegevens zijn opgenomen in de bijlagen.

De gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet rechtstreeks tot een te onderzoeken plangebied te herleiden. Voor de interpretatie van deze gegevens is ecologische veldkennis noodzakelijk.

Tabel A. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 10 juli 2008)

Rapportage voor kilometerhok X:202 / Y:568								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaetplanten	2			1	goed		1975-1990	FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3 H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn RL = Rode Lijst (#) = tevens meetnetgegevens verzameld. Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage. Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen. niet van toepassing
Mossen			0	2	goed	0%	1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddenstoelen				2	gelecht	0%	1991-2006	
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006	
Broedvogels		1		4	goed	0%	1995-2006	
Watervogels					niet onderzocht		96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006	
Amfibieën					niet onderzocht		1992-2006	
Vissen					niet onderzocht		1992-2006	
Dagvlinders		1		1	goed	51-100%	1995-2006	
Nachtvlinders					matig		1980-2005	
Libellen					goed		1992-2006	
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006	
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006	

Tabel B. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 10 juli 2008)

Rapportage voor kilometerhok X:202 / Y:567								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaartplanten	3			6	goed		1991-2006	<p>FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3 H/V = Habitatrictlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn RL = Rode Lijst (#) = tevens meetnetgegevens verzameld.</p> <p>Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.</p> <p>Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.</p> <p>■ niet van toepassing</p>
Mossen			0	3	goed	0%	1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddestoelen				5	redelijk	0%	1991-2006	
Zoogdieren	1				slecht	51-100%	1996-2006	
Broedvogels					niet onderzocht		1995-2006	
Watervogels		11			matig	0%	96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006	
Amfibieën					niet onderzocht		1992-2006	
Vissen					niet onderzocht		1992-2006	
Dagvlinders					goed	51-100%	1995-2006	
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005	
Libellen					matig		1992-2006	
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006	
Overige ongewervelden					slecht		1992-2006	

Tabel C. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 10 juli 2008)

Rapportage voor kilometerhok X:203 / Y:568								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaartplanten	2			6	goed		1975-1990	<p>FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3 H/V = Habitatrictlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn RL = Rode Lijst (#) = tevens meetnetgegevens verzameld.</p> <p>Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.</p> <p>Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.</p> <p>■ niet van toepassing</p>
Mossen			0	3	goed	0%	1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddestoelen				2	slecht	0%	1991-2006	
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006	
Broedvogels		1			slecht	0%	1995-2006	
Watervogels					niet onderzocht		96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006	
Amfibieën					niet onderzocht		1992-2006	
Vissen					niet onderzocht		1992-2006	
Dagvlinders				2	goed	51-100%	1995-2006	
Nachtvlinders					matig		1980-2005	
Libellen					niet onderzocht		1992-2006	
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006	
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006	

Tabel D. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 10 juli 2008)

Rapportage voor kilometerhok X:203 / Y:569							
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	3			1	goed		1991-2006
Mossen			0	0	slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen				1	slecht	0%	1991-2006
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006
Broedvogels					niet onderzocht		1995-2006
Watersvogels					niet onderzocht		96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006
Amfibieën					niet onderzocht		1992-2006
Vissen					niet onderzocht		1992-2006
Degevlinders				1	goed	51-100%	1995-2006
Nachtvlinders					redelijk		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1992-2006
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006

*** Legenda**

FF = Flora- en faunawet
 lijst 1 / lijst 2+3
 H/V = Habitrichtlijn (alleen
 bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
 RL = Rode Lijst
 (#) = tevens meetnetgegevens
 verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee
 wordt aangegeven of op basis van
 de gebrachte bezoeken een volledig
 overzicht is te verwachten van de
 soorten van de betreffende
 soortgroep. Een toelichting op
 deze categorieën kunt u vinden
 onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is
 aangegeven uit welke periode de
 gegevens zijn opgenomen.

■ niet van toepassing

Het projectgebied is eind juni en begin juli 2008 bezocht om een indruk te krijgen van de plangebieden, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie paragraaf 6.1). Daarnaast is in de maanden juni tot en met september een aantal aanvullende avond- en ochtendbezoeken uitgevoerd om het terreingebruik van vleermuizen in beeld te brengen. Deze vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd volgens door Netwerk Groene Bureaus in 2008 opgestelde protocollen voor vleermuisinventarisaties (zie paragraaf 18.1). Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het projectgebied is verkregen en de beschikbare gegevens is van bijna alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied. Alleen van de soortgroep vleermuizen is nog niet voor alle plangebieden een compleet beeld ontstaan.

VELDWERK

In de volgende paragraaf worden de bekende gegevens per soortgroep behandeld en de relevantie ten opzichte van het gehele projectgebied beschreven. De afzonderlijke plangebieden worden in aparte hoofdstukken besproken. Hierin wordt per plangebied alleen op die soortgroepen ingegaan die tot eventuele knelpunten met betrekking tot de Flora- en faunawet (kunnen) leiden.

Vaatplanten ^{3.2.1}

Volgens de opgaven van Het Natuurloket zijn in de kilometerhokken drie tabel 1-soorten en acht soorten van de rode lijst aangetroffen. De kilometerhokken zijn allen goed onderzocht, maar niet allemaal even recent (zie tabellen A t/m D). De waargenomen soorten betreffen geen ontheffingsplichtige soorten. Aangezien het aanwezige groen in de plangebieden uit tuinen rondom woningen, gemeentelijke groenvoorzieningen en een park bestaat, zijn gedetailleerde soortgegevens niet opgevraagd. Deze hebben

GEGEVENS

voor dit onderzoek geen toegevoegde waarde. De veldbezoeken geven samen met de gegevens een voldoende beeld voor dit onderzoek.

INVENTARISATIE

De in de verschillende plangebieden aanwezige groenstructuren bestaan hoofdzakelijk uit de tuinen rond de woningen en de aanwezige gemeentelijke groenvoorzieningen rond enkele woonblokken. Daarnaast wordt plangebied 9 (locatie nieuwe school) gevormd door een verruigd grasland en bestaat plangebied 7 (Hooiweg/Burefen) gedeeltelijk uit een speelpark met omringend struweel. Plangebied 1 (Reidingpark) wordt in zijn geheel in het afzonderlijke hoofdstuk beschreven. Over het algemeen kan gesteld worden dat alle aanwezige groenstructuren door menselijk handelen zijn gecreëerd en over het geheel genomen regelmatig worden onderhouden. Binnen de bebouwde kom worden beschermde plantensoorten of soorten van de Rode lijst vaak in tuinen, maar soms ook in gemeentelijke groenvoorzieningen aangetroffen. Meestal betreft het soorten die daar door menselijk handelen terecht zijn gekomen zoals de tabel 1-soorten kleine maagdenpalm en grote kaardenbol die in enkele tuinen zijn aangetroffen. Deze gekweekte soorten zijn als gevolg van menselijk handelen op deze locaties terecht gekomen en vallen daarom niet onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Met uitzondering van de eerder genoemde tabel 1-soorten, zijn in de afzonderlijke plangebieden geen andere beschermde soorten waargenomen. Uitzondering hierop vormt het Reidingpark dat in het betreffende hoofdstuk apart wordt behandeld.

EFFECTEN

Door de geplande ontwikkelingen worden geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst bedreigd. Voorkomende beschermde soorten (grote kaardenbol en kleine maagdenpalm) zijn naar alle waarschijnlijkheid als gevolg van menselijk handelen in het projectgebied terecht gekomen en vallen daardoor niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Grote kaardenbol

Gewone dwergvleermuis

Zoogdieren - vleermuizen ^{3.2.2}

Volgens de opgaven van Het Natuurloket is alleen kilometerhok 202-567 onderzocht (slecht) in de periode 1996-2006 (zie tabellen A-D). De gebruikte verspreidingsgegevens zijn afkomstig uit de landelijke vleermuizen-atlas. Daarnaast is de Werkatlas Zoogdieren in Fryslân en DNA Fryslân geraadpleegd. De landelijke atlas heeft de verspreiding van vleermuissoorten in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1985 tot 1994. De werkatlas geeft de verspreiding van zoogdieren weer op basis van zowel kilometer- als uurhokken uit de periode 1990-2006. De bekende gegevens geven in combinatie met de verschillende inventarisaties een voldoende beeld van de voorkomende soorten, maar nog geen volledig beeld van het terreingebruik in de afzonderlijke plangebieden

GEGEVENS

Volgens de opgaven van Het Natuurloket zijn uit geen enkel kilometerhok waarnemingen van vleermuizen bekend. Zowel de landelijke atlas als de Werkatlas Fryslân maken melding van dezelfde vijf soorten vleermuizen in het uurhok namelijk meervleermuis, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Alle vleermuizen staan in tabel 3 van de Flora- en faunawet en in tabel IV van de Habitatrictlijn en vallen hiermee in het zwaarste beschermingsregime.

INVENTARISATIE

Zowel meervleermuis als watervleermuis jagen voornamelijk boven open wateren. De in het projectgebied gelegen waterpartijen vormen echter alleen voor watervleermuis potentieel jachtgebied. De andere drie soorten worden regelmatig jagend in bebouwd gebied aangetroffen.

Watervleermuis heeft zijn verblijfplaatsen voornamelijk in bomenholten; dit geldt tevens voor ruige dwergvleermuis, hoewel laatst genoemde soort ook in gebouwen wordt aangetroffen. De overige soorten zijn typische gebouwbewonende soorten.

Gedurende de periode juni-juli 2008 zijn de plangebieden 1 t/m 8 minimaal twee maal geïnventariseerd op de aanwezigheid van vleermuizen. Daarnaast is plangebied 1 in september aanvullend onderzocht op de aanwezigheid van paarplaatsen. Voor gedetailleerde gegevens van de afzonderlijk veldbezoeken zie paragraaf 18.1. De verschillende inventarisatie zijn afhankelijk van de grootte en overzichtelijkheid van de plangebieden uitgevoerd met twee tot vijf personen. Hiermee is voor het gehele projectgebied een goed beeld ontstaan van de voorkomende soorten. Plangebieden 9 t/m 12 zijn niet onderzocht, omdat de verwachte werkzaamheden nog te ver in de toekomst liggen. De centrale wateras grenst aan verschillende onderzochte plangebieden, waarbij tijdens de verschillende onderzoeken tevens een deel van de wateras is meegenomen die daardoor voldoende onderzocht is.

Tijdens de vleermuisonderzoeken zijn in totaal vijf soorten waargenomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en rosse vleermuis.

Rosse vleermuis

Rosse vleermuis is een boombewonende soort van oudere bossen en parken. De soort foerageert voornamelijk hoog (10-40 meter) boven open gebied, zoals weilanden. De waarnemingen van deze soort betroffen slechts enkele hoog overvliegende individuen, die van buiten het projectgebied kwamen. Het is onwaarschijnlijk dat rosse vleermuis in een van de plangebieden voorkomt.

Laatvlieger

Laatvlieger is een gebouwbewonende soort, die voornamelijk in het buitengebied rond dorpen, in half open landschap en aan randen van steden wordt waargenomen. Gedurende een aantal inventarisaties zijn enkele exemplaren in de plangebieden waargenomen. De waarnemingen waren alle van exemplaren op vliegroute en vaak op een tijdstip ruim nadat deze soort uitvliegt. De soort is in geen enkel plangebied langere tijd jagend waargenomen. Het is dan ook niet aannemelijk dat deze soort verblijfplaatsen heeft in een van de plangebieden.

Watervleermuis

Watervleermuis is een boombewonende soort, die boven enigszins besloten wateren zoals vaarten en beken foerageert. De soort is tijdens een inventarisatie in september waargenomen in het Reidingspark. Het betrof een drietal exemplaren die boven de aanwezige waterpartijen foerageerden. De soort is tijdens eerdere en latere inventarisaties niet waargenomen. Daarom wordt aangenomen dat het hier exemplaren op route naar de winterverblijfplaatsen in het zuiden betrof.

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuis is een algemeen voorkomende soort, die veel in dorpen en steden wordt waargenomen. De soort heeft zijn verblijfplaats hoofdzakelijk in gebouwen en foerageert rond bebouwing en opgaand groen in tuinen en parken. Tijdens alle inventarisaties is de soort waargenomen.

Over het geheel genomen betreft het geen grote aantallen. Naar schatting komen in het gehele projectgebied 30-40 exemplaren gewone dwergvleermuis voor. In een aantal plangebieden zijn verblijfplaatsen geconstateerd, waarbij het voornamelijk om solitaire mannetjes gaat. In plangebied 4 (Klaverweide fase 2) is aan De Greide met enige zekerheid een kraamkolonie vastgesteld.

Ruige dwergvleermuis

Ook ruige dwergvleermuis is een algemeen voorkomende soort in dorpen en steden, maar wordt minder frequent waargenomen dan gewone dwergvleermuis. De twee dwergvleermuissoorten zijn in het veld niet altijd even makkelijk uit elkaar te houden. Ruige dwergvleermuis wordt echter meer aan de randen van steden waargenomen en vaker in open buitengebieden rond dorpen. Ruige dwergvleermuis kan verblijfplaatsen in bomen en in gebouwen hebben. Waarnemingen van ruige dwergvleermuis in het projectgebied betreffen voornamelijk foeragerende individuen en de soort is, met uitzondering van het Reidingspark, verspreid over het projectgebied waargenomen. In het Reidingspark (plangebied 1) zijn van deze soort verblijfplaatsen in bomen vastgesteld.

Een nauwkeurige beschrijving van de waarnemingen gedurende de verschillende inventarisaties in de verschillende plangebieden wordt in de afzonderlijke hoofdstukken nader behandeld. Voor het vernietigen of verstoren van verblijfplaatsen van vleermuizen moet een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Voor welke plangebieden dit van belang is wordt beschreven in de effectbeschrijving van de plangebieden.

Zoogdieren - overige ^{3.2.3}

Volgens de opgaven van Het Natuurloket is alleen kilometerhok 202-567 onderzocht (slecht) in de periode 1996-2006 (zie tabellen A-D). De gebruikte verspreidingsgegevens zijn afkomstig uit de Werkatlas Zoogdieren in Fryslân. Daarnaast is DNA Fryslân geraadpleegd. De werkatlas geeft de verspreiding van zoogdieren op basis van zowel kilometer- als uurhokken uit de periode 1990-2006. Deze gegevens zijn recent en lijken compleet, maar zijn niet erg gedetailleerd. De bekende gegevens geven in combinatie met de veldbezoeken een voldoende beeld voor deze soortengroep.

GEGEVENS

In het uurhok zijn in totaal 22 soorten overige zoogdieren waargenomen (zie bijlage 1). Het betreft twee tabel 3-soorten (boommarter, waterspitsmuis), twee tabel 2-soorten (steenmarter, eekhoorn) en 18 tabel 1-soorten of onbeschermden soorten. Tijdens de veldbezoeken en inventarisaties voor de vleermuisonderzoeken zijn in het projectgebied egel en huisspitsmuis waargenomen. Daarnaast zijn molshopen en muizenholletjes aangetroffen.

INVENTARISATIE

Het voorkomen van de tabel 3-soorten waterspitsmuis en boommarter in het projectgebied kan uitgesloten worden. Voor deze soorten ontbreken de geschikte biotopen zoals heldere wateren met een goed ontwikkelde onderwater- en oevervegetatie (waterspitsmuis) of een groter boscomplex (boommarter). Hoewel de tabel 2-soort eekhoorn in parkachtige omgevingen voor kan komen, zijn in het projectgebied tijdens de verschillende veldbezoeken geen individuen en/of sporen van deze soort aangetroffen.

Waarnemingen van deze soort zijn wel bekend uit het gebied rond Maartenswouden ten zuidwesten van het projectgebied.

De tabel 2-soort steenmarter komt regelmatig voor in dorpen en steden, waar deze soort verblijfplaatsen in woningen en schuren kan hebben. De aanwezigheid van een of enkele exemplaren in het projectgebied kan dan ook niet worden uitgesloten.

Binnen het projectgebied zullen voornamelijk in de groenstructuren zoals parken, tuinen, gemeentelijke groenvoorzieningen en enkele ruigtes de tabel 1-soorten aardmuis, bosmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, mol, rosse woelmuis en veldmuis voorkomen. Daarnaast is het niet uit te sluiten dat een enkele marterachtige zoals wezel en bunzing in het projectgebied voorkomt en net als steenmarter een verblijfplaats in woningen, schuren en tuinen heeft. Voor overige soorten ontbreekt voldoende ruigte, ruimte, natuurlijke wateren of is het gebied te onrustig.

EFFECTEN

Door de werkzaamheden in het kader van de verschillende ontwikkelingen kunnen mogelijk enkele verblijfplaatsen van één of meerdere exemplaren van de volgende soorten vernietigd of verstoord worden: aardmuis, bosmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, mol, rosse woelmuis, veldmuis, bunzing en wezel. Daarnaast kunnen bij de werkzaamheden enkele exemplaren worden gedood. Genoemde soorten zijn allen algemeen voorkomende soorten uit tabel 1, waarbij de ontwikkelingen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor algemene soorten uit tabel-1 een vrijstelling.

De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor veldmuis, mol en bosmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

Marterachtigen

In een aantal plangebieden is het niet uitgesloten, dat de tabel 2-soort steenmarter verblijfplaatsen heeft. In de afzonderlijke hoofdstukken voor deze plangebieden wordt hier nader op ingegaan.

Vogels ^{3.2.4}

GEGEVENS

Volgens de opgaven van Het Natuurloket zijn twee kilometerhokken onderzocht op broedvogels in de periode 1995-2006. Slechts één kilometerhok is onderzocht op watervogels in de periode 96/97-03/04 (zie tabellen A-D). Gedetailleerde gegevens zijn niet opgevraagd; deze hebben gezien de ligging (binnen de bebouwde kom) en de inrichting van het projectgebied geen toegevoegde waarde. De gebruikte verspreidingsgegevens zijn afkomstig uit de landsdekkende broedvogelatlas (1998-2000).

Deze gegevens zijn verzameld per uurhok. De gegevens geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld.

INVENTARISATIE

In het uurhok zijn in totaal 85 soorten broedvogels waargenomen (zie bijlage 2). In de groenstructuren van het projectgebied kunnen verschillende vogels tot broeden komen. Tijdens de diverse veldbezoeken zijn in totaal 23 soorten vogels in het projectgebied waargenomen (zie tabel F), waaronder drie rode lijstsoorten (huismus, huiswaluw en ransuil). In een aantal deelgebieden zijn broedende gierzwaluwen en huismussen aanwezig onder dakpannen van woningen. Daarnaast bevindt zich in het Reidingpark een grote roekenkolonie. In de afzonderlijke hoofdstukken zal hierop nader worden ingegaan.

Tabel F. Waargenomen vogelsoorten in het projectgebied

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst 2004	Beschermingsregime
Boomklever	x		Vogels
Ekster	x		Vogels
Gaal	x		Vogels
Gierzwaluw	x		Vogels
Groenling	x		Vogels
Houtduif	x		Vogels
Huisemus	x	GE	Vogels
Huiswaluw	x	GE	Vogels
Kauw	x		Vogels
Koolmees	x		Vogels
Merel	x		Vogels
Pimpelmees	x		Vogels
Ransuil	x	KW	Vogels
Roek	x		Vogels
Roodborst	x		Vogels
Soepeend	x		Vogels
Soepgans	x		Vogels
Spreeuw	x		Vogels
Tijftjaf	x		Vogels
Turkse Tortel	x		Vogels
Vink	x		Vogels
Waterhoen	x		Vogels
Wilde Eend	x		Vogels
Winterkoning	x		Vogels

Het projectgebied heeft geen bijzondere waarde voor overwinterende watervogels, omdat het daarvoor te dicht bebouwd en onrustig is. In de huidige situatie is het plangebied 's winters interessant voor enkele foeragerende zangvogels die in de groenstructuren vruchten, zaden of insecten eten. Er komen onder andere soorten voor als sijs, vink en mezensoorten.

OVERWINTERENDE VOGELS

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Tijdens werkzaamheden in de plangebied

EFFECTEN

ten behoeve van de verschillende ontwikkelingen kunnen vogels verstoord worden. Er zijn in of in de omgeving van de meeste plangebieden geen permanent bewoonde nesten of belangrijke rust- of foerageergebieden van vogels aanwezig. In het opgaande groen en op of aan bebouwing broedt wel een aantal vogels in en rond de plangebieden. Daarom kan men er in de meeste plangebieden van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of de werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en continu voortduren. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Indien wordt gekozen voor de laatste optie dienen dakpannen en grotere groenstructuren zoals bomen en struweel voor het broedseizoen worden verwijderd. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt. In het plangebied is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding.

In plangebieden waar sprake is van permanent bewoonde nesten of bijzondere soorten zal daar in de afzonderlijke hoofdstukken nader op worden ingegaan.

Amfibieën ^{3.2.5}

GEGEVENS

De gegevens zijn afkomstig van het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. Op deze kaarten is de verspreiding van amfibieën weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1997 tot en met 2006. Daarnaast is de DNA-Fryslân geraadpleegd. Deze gegevens geven in combinatie met de veldbezoeken een voldoende beeld voor dit vooronderzoek.

INVENTARISATIE

Uit het uurhok is alleen kleine watersalamander bekend. Bij DNA-Fryslân zijn geen waarnemingen van amfibieën uit en in de directe omgeving van Drachten bekend. Tijdens een van de veldbezoeken is een juveniele bruine kikker waargenomen ten noorden van het Reidingpark (plangebied 1). In het projectgebied is, met uitzondering van het Reidingpark en de waterpartijen in het zuidelijke deel, geen open water aanwezig dat kan dienen als voortplantingsbiotoop voor amfibieën. Tijdens de veldbezoeken is slechts in een aantal tuinen een grotere vijver waargenomen die hiervoor in aanmerking komt. Naast bruine kikker kan ook kleine watersalamander en de niet uit de gegevens bekende gewone pad in het projectgebied worden verwacht. Allen zijn soorten uit tabel 1. Voor overige amfibiesoorten zijn in het projectgebied geen geschikte biotopen aanwezig. Buiten het voortplantingsseizoen leeft bruine kikker op het land en overwintert in

greppels of holten of onder hout, boomwortels of stenen. Ook gewone pad en kleine watersalamander vertonen dit gedrag en zullen in het gehele projectgebied kunnen voorkomen. Ze zullen zich in de waterpartijen en in enkele vijvers kunnen voortplanten.

Gewone pad

Bruine kikker

Door de geplande ontwikkelingen zullen mogelijk enkele (winter) verblijfplaatsen van gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander verstoord worden of verloren gaan. Tijdens de werkzaamheden kan een enkel individu gedood worden. Daarnaast zal voortplantingswater tijdelijk verstoord worden. De genoemde soorten staan allen in tabel 1 en vallen onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. De realisatie van de nieuwe wateras met natuurlijke oevers en rietlanden zal voor een toename van geschikte biotoop voor deze soorten leiden.

EFFECTEN

Reptielen ^{3.2.6}

De gegevens zijn afkomstig van het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. Op deze kaarten is de verspreiding van reptielen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1997 tot en met 2006. Er zijn geen waarnemingen bekend. Daarnaast is het DNA-Fryslân geraadpleegd. Ook hier zijn geen waarnemingen bekend. Deze gegevens geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor het plangebied.

GEGEVENS

Over het algemeen bestaat het leefgebied van hagedissen en slangen uit ruige vegetatie die voldoende schuilmogelijkheden biedt en tevens voldoende open is om te kunnen zonnen, zoals overgangen tussen bos en heide en oude heidevelden. Ringslangen zijn gebonden aan waterrijke gebieden. Deze biotopen komen in de stedelijke omgeving van Drachten niet voor. Reptielen zullen dan ook niet in het projectgebied voorkomen.

INVENTARISATIE

Door de ontwikkelingen zullen er geen effecten op reptielen optreden.

EFFECTEN

Vissen ^{3.2.7}

Uit het waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON alsmede DNA-Fryslân zijn geen waarnemingen van vissen bekend. De gegevens van vissen vertonen veel lacunes. De kans dat een beschermde soort voorkomt in de waterpartijen van het projectgebied is erg klein. De waterpartijen zijn troebel en bevatten geen goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Daarnaast hebben ze ogenschijnlijk geen goede waterkwaliteit. De waterpartijen in het Reidingspark worden kaal gevreten door de aanwezige wilde eenden, soepeenden en soepganzen, die het water ook flink bemesten.

Door de ontwikkelingen zullen geen effecten op beschermde soorten of rode lijstsoorten optreden. De realisatie van de wateras met natuurlijke oevers zal mogelijk tot een verbetering van de waterkwaliteit kunnen leiden.

Dagvlinders ^{3.2.8}

Volgens de opgave van Het Natuurloket zijn de kilometerhokken goed onderzocht in de periode 1995-2006 (zie tabel A-D). Aangezien het projectgebied geen bijzondere natuurlijke biotopen omvat, zijn gedetailleerde gegevens niet opgevraagd. De gebruikte verspreidingsgegevens zijn afkomstig uit het waarnemingenverslag 2007. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van dagvlinders weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1990 tot 2006. Deze gegevens geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld voor deze soortengroep.

Volgens de opgave van Het Natuurloket is uit kilometerhok 202-568 een waarneming van een tabel 2/3-soort en tevens rode lijstsoort bekend. Uit het uurhok zijn 31 soorten dagvlinders bekend (zie bijlage 3), waaronder de tabel 3-soort rouwmantel die tevens op de Rode lijst staat. Daarnaast staan nog vier andere in het uurhok waargenomen soorten op de Rode lijst. Het betreft bruine vuurvlinder, grote parelmoervlinder, kleine parelmoervlinder en koninginnenpage.

Tijdens de veldbezoeken zijn boomblauwtje, dagpauwoog, atalanta, klein koolwitje, kleine vuurvlinder en landkaartje waargenomen in het projectgebied.

De tabel 3-soort rouwmantel plant zich in Nederland niet meer voort. De soort wordt wel jaarlijks waargenomen als zwerver uit omliggende landen als Duitsland. De waarneming van rouwmantel in het kilometer- en uurhok betreft zeer waarschijnlijk ook een van deze zwerfers. De rode lijstsoorten kleine- en grote parelmoervlinder zijn beide soorten van de Nederlandse kusten en langs de grote rivieren. Beide soorten zijn afhankelijk van enkele vioolsoorten als waardplant. Koninginnenpage is sterk afhankelijk van schermbloemigen en met name peen als waardplant. Voor geen van deze en andere beschermde soorten of rode lijstsoorten zijn in het projectge-

bied specifieke vegetaties aanwezig en ze worden dan ook niet in het projectgebied verwacht.

Vooraf de tuinen rond woningen en enkele ruigere delen in het projectgebied vormen geschikt leefgebied voor algemene soorten van tuinen. De waargenomen soorten zoals dagpauwoog, atalanta en klein koolwitje zijn hier typische voorbeelden van.

Atalanta

Klein koolwitje

Door de geplande ontwikkelingen zullen er geen effecten op beschermde soorten en rode lijstsoorten optreden.

EFFECTEN

Libellen ^{3.2.9}

Volgens de opgave van Het Natuurloket zijn kilometerhok 202-568 goed en 202-567 matig onderzocht op libellen in de periode 1992-2006 (zie tabel A-D). Beide andere kilometerhokken zijn niet onderzocht. Aangezien er geen melding wordt gemaakt van beschermde soorten, zijn gedetailleerde gegevens niet opgevraagd. De gebruikte verspreidingsgegevens zijn afkomstig uit het waarnemingenverslag 2007. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van libellen weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1990 tot 2006. Deze gegevens zijn niet gedetailleerd, maar geven in combinatie met het veldbezoek een voldoende beeld.

GEGEVENS

In het uurhok zijn in totaal 27 soorten libellen waargenomen (zie bijlage 4). Naast de tabel 3-soort en tevens rode lijstsoort groene glazenmaker zijn tengere pantserjuffer en vroege glazenmaker waargenomen welke ook op de Rode lijst vermeld staan. Zowel groene glazenmaker als vroege glazenmaker hebben een sterke voorkeur voor voortplantingswateren met krab-scheurvelden. Ook tengere pantserjuffer is een kritische soort wat betreft habitat keuze en heeft een voorkeur voor heidevennen en hoogveen. Deze habitattypen komen niet in het project voor. Genoemde soorten worden dan ook niet binnen het projectgebied verwacht. In het projectgebied is over het geheel weinig geschikt voortplantingswater voor libellen aanwezig. De meeste wateren zijn troebel en hebben een slecht ontwikkelde of afwezige onderwater vegetatie. Ook de meeste oevers zijn niet natuurlijk ingericht. Dit neemt niet weg, dat enkele algemeen voorko-

INVENTARISATIE

mende soorten, die niet kritisch zijn wat betreft voortplantingswateren in het projectgebied voor zullen komen. Blauwe glazenmaker, lantaarntje en vuurjuffer zijn soorten, die algemeen in tuinen worden waargenomen en ook in het projectgebied voor zullen komen.

EFFECTEN

Door de ontwikkelingen zullen er geen effecten op beschermde soorten en rode lijstsoorten optreden. De realisatie van de wateras met natuurlijke oevers en rietlanden zal tot een toename van geschikt voortplantingswateren leiden.

Overige ongewervelde soorten ^{3.2.10}

De beschermde kevers en mieren zijn niet in het plangebied te verwachten. De beschermde mierensoorten komen voor in zandige bosgebieden. De oude eikenbomen voor vliegend hert zijn afwezig. Gestreepte waterroofkever is een soort van met name groot water in laagveen en poelen. Brede geelrandwaterroofkever is een soort van grote, permanent stilstaande wateren. Juchtleerkever en heldenbok worden binnen Nederland als uitgestorven beschouwd. Ditzelfde geldt waarschijnlijk voor rivierkreeft en Bataafse stroommossel. De wijngaardslak is gebonden aan het voorkomen van mergel.

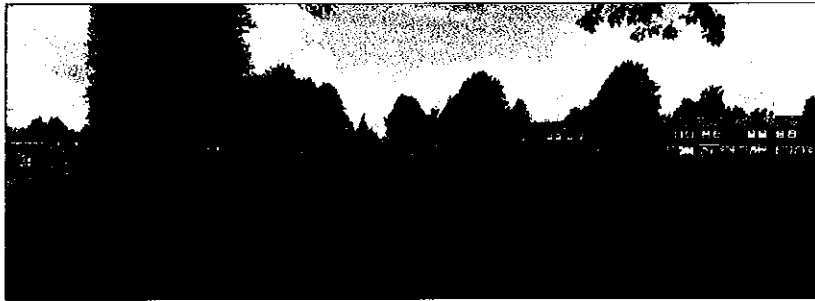
Door de ontwikkelingen binnen het plangebied zullen geen effecten op beschermde overige ongewervelde soorten optreden.

Locatie 9

Nieuwe school

Beschrijving plangebied 11.1

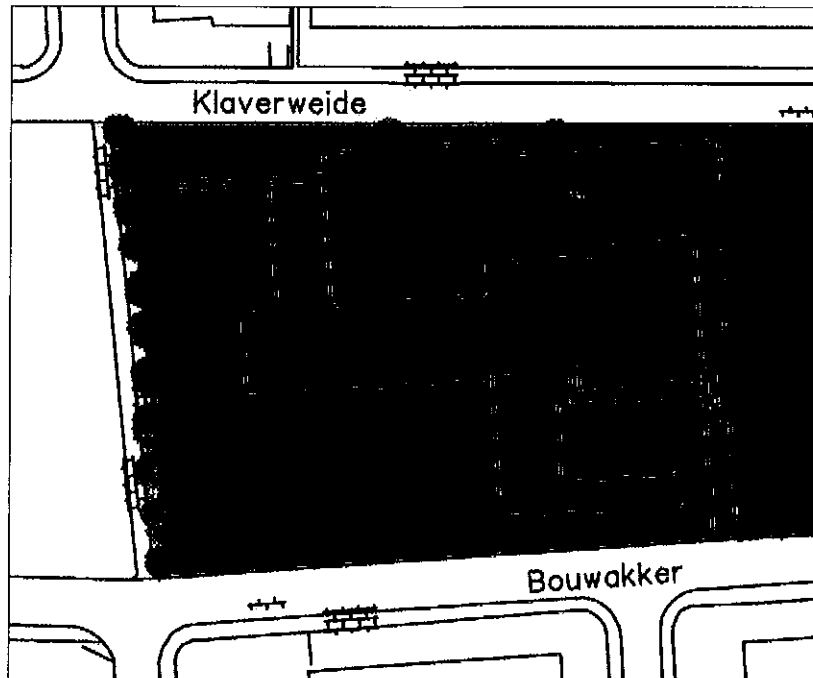
Het plangebied bestaat uit een verruigd grasveld. Aan de noordzijde ligt de Klaverweide en aan de zuidzijde ligt de Bouwakker. Ten oosten van het plangebied ligt struweel met bomen en aan de westzijde ligt een fietspad met laanbeplanting. In het plangebied staan langs de noordzijde en in de zuidoost- en zuidwesthoek enkele bomen. Figuur 10 geeft een overzicht van het plangebied.

Plangebied vanuit het zuidoosten

Plannen

In het plangebied is de nieuwbouw van basisschool De Spreng gepland. Naar verwachting zullen de reeds aanwezige bomen in het inrichtingsplan opgenomen worden.

Figuur 10. Plangebied. Verruigd grasland (lichtgroen), bomen en struweel (donkergroen)

Natuurwaarden ^{11.2}

Vleermuizen ^{11.2.1}

De in het plangebied aanwezige bomen zijn geïnspecteerd op potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Er zijn geen holten of spleten aangetroffen die als verblijfplaats zouden kunnen dienen. Tijdens vleermuisinventarisaties in het kader van omliggende locaties zijn rond de bomen aan de oost- en westzijde van het plangebied foeragerende gewone dwergvleermuizen en een enkele ruige dwergvleermuis waargenomen.

EFFECTEN

Door de plannen zullen geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Door de werkzaamheden zal het foerageergebied van vleermuizen tijdelijk veranderen. De aanwezige groenstructuren zullen naar alle waarschijnlijkheid behouden blijven, waardoor het belangrijkste foerageergebied voor vleermuizen intact blijft.

Vogels ^{11.2.2}

In de aanwezige opgaande begroeiing zullen enkele algemene vogels van steden en dorpen, zoals merel en houtduif, tot broeden komen. Het verruigde grasland ligt te besloten in bebouwd gebied om broedgelegenheid te bieden aan weidevogels. Daarnaast lijkt het gebied regelmatig gebruikt te worden als uitlaatgebied voor honden, waardoor verstoring optreedt.

Door de werkzaamheden kunnen vogels in de directe omgeving van het plangebied verstoord worden. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, waarbij de ontwikkelingen geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Ten aanzien van vogels dient gedurende de werkzaamheden wel rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Als werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

EFFECTEN

Conclusie Nieuwe school 11.3

Voor de in het kader van de Flora- en faunawet relevante soortgroepen is in onderstaande tabel aangegeven of er mogelijk verbodsovertredingen worden verwacht en welke vervolgstap er genomen dient te worden.

Tabel N. Verbodsovertredingen en vervolgstappen beschermde soorten Flora- en faunawet

Soortengroep	Verbodsovertreding van beschermde soorten in het plangebied	Vervolgstep
Flora	-	-
Vleermuizen	-	-
Overige zoogdieren	Aardmuis, bosmuis, egel, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, rosse woelmuis.	Geen, vrijstelling
Vogels	Enkele algemene broedvogels	Geen, indien bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen
Amfibleën	-	-
Reptielen	-	-
Vissen	-	-
Dagvlinders	-	-
Libellen	-	-
Overige soorten	-	-

Vogels

Door de werkzaamheden kunnen vogels in (de directe omgeving van) het plangebied verstoord worden en kan een enkele broedplaats verloren gaan. De voorkomende soorten zijn algemeen voorkomende soorten. De ontwikkelingen doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de voorkomende soorten. Ten aanzien van vogels dient gedurende de werkzaamheden rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

Aanbevelingen

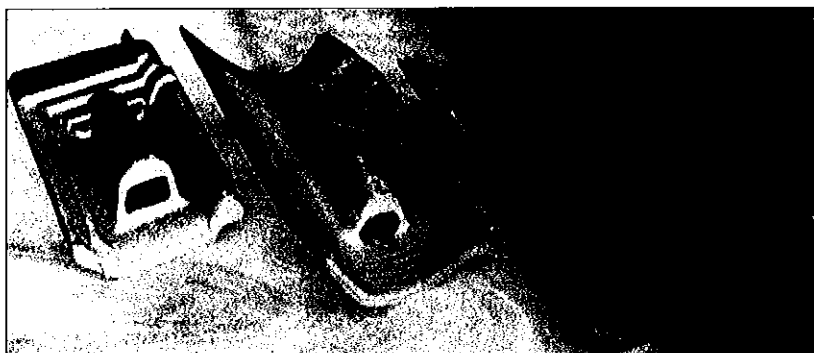
Vleermulzen

Bij de bouw van nieuwe woningen kan worden gedacht aan 'vleermuisvriendelijke' bouw, bijvoorbeeld met een toegankelijke (dubbele) spouw of ruimte onder het dak. Door het plaatsen van nestkasten, vleermuisdakpannen en -stenen kunnen extra zomerverblijfplaatsen worden gecreëerd.

Vogels

Gierzwaluw

In verschillende plangebieden zijn gierzwaluwen onder de dakpannen waargenomen. Tijdens renovatiewerkzaamheden is het aannemelijk, dat de toegang tot deze broedplaatsen verloren zal gaan. Het is aan te bevelen om ter vervanging van deze broedplaatsen zwaludakpannen terug te plaatsen op de gerenoveerde en nieuwe daken. Hierdoor blijven voldoende broedplaatsen voor deze soort gewaarborgd.

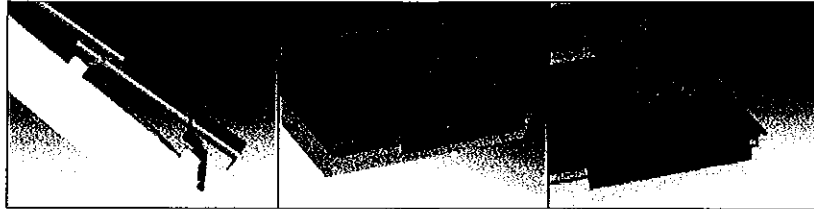
Gierzwaluw dakpannen

Huis m u s

Net als bij gierzwaluwen zal door renovatie van de daken de toegang tot de broedplaatsen verloren gaan. Het aanbieden van vervangende broedgelegenheid is aan te bevelen. Dit kan door gebruik te maken van vogelvide (bron: www.vogelbescherming.nl). De vogelvide (huismussenbehuizing) is een voorziening aan de voet van het dak, bij de onderste rij dakpannen. Het ontwerp voldoet aan onderstaande eisen:

- het past onder alle soorten pannen en op alle soorten pannendaken, zowel bestaande 'gordingkappen', 'foliekappen', 'schamierkappen' en 'sporenkappen';
- het waarborgt een goede ventilatie van het dak;
- het weert muizen en vogels op ongewenste plaatsen om vervuiling onder de dakbedekking tegen te gaan, terwijl de ventilatie onder het dak wordt bevorderd (Bouwbesluit 1992);

- duurzame oplossing die kan worden opgenomen in de professionele bouwwereld;
- eenvoudige oplossing die op een veilige manier door particulieren zelf is aan te brengen op bestaande daken.

Vogelvide

Bronnen

Veldbezoek ^{17.1}

Het gebied is op 25 juni en 11 juli 2008 door de heer drs. M. van Dinther bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Er zijn hierbij plantensoorten genoteerd, maar verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Op 25 juni was het een zonnige dag met een maximumtemperatuur van 23 °C en een matige zuidwestenwind. Op 11 juni was het een zonnige dag met een maximumtemperatuur van 20 °C en een zwakke zuidwestenwind.

In 2007 is op initiatief van het Netwerk Groene Bureaus een protocol ontwikkeld voor inventarisaties van vleermuizen als 'nader onderzoek' in het kader van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 of het beleidskader voor de Ecologische Hoofdstructuur. Dit is gedaan, omdat bij ontheffingsaanvragen in afgelopen jaren nogal eens om verder aanvullend onderzoek werd gevraagd. Dat werkt in die fase van de procedure erg vertragend. Met een protocol is de bescherming van de wettelijke verplichting van het goede voortbestaan van de soorten beter vooraf te waarborgen. De protocollen zijn geaccordeerd door de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming en de Dienst Landelijk gebied. Dit is de afdeling van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit die de Dienst Regelingen adviseert over ontheffingen volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze protocollen gaan uit van de gebiedsfuncties: winterverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf, vliegroute en jachtgebied. Voor het inventariseren van elk van deze zes functies is per vleermuisensoort een aantal, een tijd van het jaar en een duur van het veldbezoek vastgelegd. Verder worden eisen gesteld aan de weersomstandigheden en de te gebruiken apparatuur. Hieruit kan worden afgeleid welk onderzoek nog aan het plangebied moet worden verricht, om vast te stellen welke ontheffingen moeten worden aangevraagd en of die kunnen worden verkregen.

VLEERMUIS-
INVENTARISATIES

De verschillende plangebieden (locaties) zijn in de periode juni-juli 2008 minimaal twee keer onderzocht. De condities tijdens de verschillende inventarisaties staan weergegeven in onderstaande tabel.

De onderzoeken zijn uitgevoerd met behulp van een Pettersson D240x of D1000x ultrasoon detector (batdetector). Tijdens de onderzoeken zijn opnames gemaakt met behulp van een Creative Zen V. Deze opnamen zijn later geanalyseerd met Batsound Pro en op soort gebracht.

Tabel 5. Data en condities gedurende vleermuisinventarisaties in het projectgebied

Datum	Locatie(s)	Zonsopgang/-ondergang	Start	Einde	Temperatuur	Wind	Bijzonderheden
23 06 2008	1, 2, 5, 6	22.04 uur	21.45 uur	24.00 uur	16 °C-12 °C	W 4	Licht bewolkt
26 06 2008	3, 4	22.04 uur	21.45 uur	24.00 uur	18 °C-14 °C	WZW 3	Bewolkt
03 07 2008	7, 8	22.02 uur	21.45 uur	24.00 uur	23 °C-20 °C	ZW 3	Bewolkt
15 07 2008	1, 8,	05.38 uur	04.30 uur	05.45 uur	16 °C-17 °C	WZW 4	Half bewolkt
22 07 2008	2, 3, 4, 5, 6	21.45 uur	21.30 uur	23.30 uur	18 °C-16 °C	WNW 3	Bewolkt, lichte motregen 22.40 uur – 23.55 uur
24 07 2008	7, 8, 5, 6	05.50 uur	04.00 uur	06.15 uur	12 °C-13 °C	O 2	Licht bewolkt
16 09 2008	1	19.52 uur	20.30 uur	21.30 uur	16 °C-14 °C	O 2	Licht bewolkt

Media 17.2

- www.natuurloket.nl, overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl, informatie over (verspreiding) van herpetofauna;
- www.waarneming.nl, verspreidingskaarten van planten en dieren die door vrijwilligers verzameld zijn.

Gegevens 17.3

- Provincie Fryslân, Digitale Natuuratlas Fryslân (DNA-Fryslân), mei 2008.

Literatuur 17.4

- Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 11 Oost Heerenveen, Wageningen 1971.
- Wymenga, E., A. Brenninkmeijer, L. Heikoop & J. Schut (red.) 2006. Speciale beschermingszones en beschermde soorten in Fryslân. A&W-rapport 486. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten 2005.
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992.

- S. Vos (redactie), 2007. Werkatlas Zoogdieren in Fryslân – verspreiding 1990 – 2006. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Dijkstra, V. 1997. Belangrijkste zoogdiergebieden in Nederland; mededeling 37 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), Utrecht.
- Limpens, H, K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
- Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap: Over hun ecologie, gedrag en verspreiding, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs en Provincie Noord-Holland, Haarlem 1995.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 - Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993.
- Bos, F. M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera, Hesperioidea, Papilionoidea. – Nederlandse fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) – Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, Nachtvinders en libellen', EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) - Nederlandse fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

B i j l a g e n

1. Overige zoogdieren
2. Broedvogels
3. Vlinders
4. Libellen
5. Codes Rode lijst
6. Uitleg beschermingsregime

Bijlage 1. Overige zoogdieren in het uurhok 11-25 in en rond het plangebied (provinciale werkatlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Aardmuis	x		Tabel 1
Bosmuis	x		Tabel 1
Boommarter	x		Tabel 3 (bijlage 1)
Bunzing	x		Tabel 1
Dwergmuis	x		Tabel 1
Dwergspitsmuis	x		Tabel 1
Eekhoorn	x		Tabel 2
Egel	x		Tabel 1
Gewone bosspitsmuis	x		Tabel 1
Haas	x		Tabel 1
Huisspitsmuis	x		Tabel 1
Konijn	x		Tabel 1
Mol	x		Tabel 1
Muskusrat	x		
Ree	x		Tabel 1
Rosse woelmuis	x		Tabel 1
Steenmarter	x		Tabel 2
Veldmuis	x		Tabel 1
Vos	x		Tabel 1
Waterspitsmuis	x	KW	Tabel 3 (bijlage 1)
Wezel	x		Tabel 1
Woelrat	x		Tabel 1

Bijlage 2. Broedvogels in het uurhok 11-25 in en rond het plangebied (landelijke atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Appelvink	z		Vogels
Blauwe Reiger	z		Vogels
Boerenwaluw	z	GE	Vogels
Bonte Vliegenvanger	z		Vogels
Boomklever	w		Vogels
Boomkruiper	w/z		Vogels
Boompieper	z		Vogels
Boomvalk	z	KW	Vogels
Bosrietzanger	w/z		Vogels
Bosuil	z		Vogels
Braamsluiper	w/z		Vogels
Buizerd	z		Vogels
Ekster	w/z		Vogels
Fazant	z		Vogels
Fitis	w/z		Vogels
Fuut	z		Vogels
Gaai	w/z		Vogels
Gekraagde Roodstaart	z		Vogels
Gierzwaluw	z		Vogels

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Goudhaantje	w/z		Vogels
Goudvink	z		Vogels
Grasmus	w/z		Vogels
Graspieper	z	GE	Vogels
Grauwe Vliegenvanger	w/z	GE	Vogels
Groenling	w/z		Vogels
Grote Bonte Specht	z		Vogels
Grote Canadese gans	z		Vogels
Grote Lijster	z		Vogels
Grutto	z	GE	Vogels
Havik	z		Vogels
Heggenmus	w/z		Vogels
Holenduif	z		Vogels
Houtduif	z		Vogels
Huismus	w/z	GE	Vogels
Huiszwaluw	z	GE	Vogels
Kauw	w/z		Vogels
Kievit	z		Vogels
Kleine Bonte Specht	z		Vogels
Kleine Karekiet	w/z		Vogels
Kleine Plevier	w		Vogels
Kneu	w/z	GE	Vogels
Knobbelzwaan	z		Vogels
Koekoek	z	KW	Vogels
Koolmees	w/z		Vogels
Kramsvogel	m	GE	Vogels
Kuifeend	z		Vogels
Kuifmees	w/z		Vogels
Matkop	w/z	GE	Vogels
Meerkoet	z		Vogels
Merel	w/z		Vogels
Nachtegaal	m	KW	Vogels
Nijlgans	w		
Patrijs	m	KW	Vogels
Pimpelmees	w/z		Vogels
Putter	w		Vogels
Ransuil	m	KW	Vogels
Rietgors	w/z		Vogels
Ringmus	w/z	GE	Vogels
Roek	z		Vogels
Roodborst	w/z		Vogels
Scholekster	z		Vogels
Soepeend	z		
Soepgans	z		
Sperwer	z		Vogels
Spotvogel	w/z	GE	Vogels
Spreeuw	w/z		Vogels
Sprinkhaanzanger	w		Vogels
Staatmees	w/z		Vogels
Tjiftjaf	w/z		Vogels

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Torenvalk	z		Vogels
Tuinfluit	w/z		Vogels
Tureluur	z	GE	Vogels
Turkse Tortel	z		Vogels
Veldleeuwerik	w/z	GE	Vogels
Vink	w/z		Vogels
Waterhoen	z		Vogels
Waterral	m		Vogels
Wilde Eend	z		Vogels
Winterkoning	w/z		Vogels
Witte Kwikstaart	z		Vogels
Wulp	z		Vogels
Zanglijster	w/z		Vogels
Zwarte Kraai	w/z		Vogels
Zwarte Roodstaart	w/z		Vogels
Zwartkop	w/z		Vogels

m = mogelijk

w = waarschijnlijk

z = zeker

Bijlage 3. Vlinders in het uurhok 11-25 in en rond het plangebied (waarnemingenverslag)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Argusvlinder	x	x		
Atalanta	x	x		
Bont zandoogje	x	x		
Boomblauwtje	x	x		
Bruin zandoogje	x	x		
Bruine vuurvinder	x		KW	
Citroenvlinder	x	x		
Dagpauwoog	x	x		
Distelvlinder	x	x		
Geelsprietdikkopje	x	x		
Gehakkelde aurelia	x	x		
Gele luzernevlinder	x			
Groentje		x		
Groot dikkopje	x	x		
Groot koolwitje	x	x		
Grote parelmoervlinder		x	BE	
Hooibeestje	x	x		
Icarusblauwtje	x	x		
Klein geaderd witje	x	x		
Klein koolwitje	x	x		
Kleine parelmoervlinder	x		KW	
Kleine vos	x	x		
Kleine vuurvinder	x	x		
Koelvinkje	x	x		

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Koninginnenpage		x	GE	
Landkaartje	x	x		
Oranje luzernevlinder		x		
Oranje zandoogje	x	x		
Oranjetipje	x	x		
Rouwmantel	x	x	VN	Tabel 3 (bijlage 1)
Zwartsrietdikkopje	x	x		

Bijlage 4. Libellen in het uurhok 11-25 in en rond het plangebied (waarnemingenverslag)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Azuurwaterjuffer	x	x		
Blauwe glazenmaker	x	x		
Bloedrode heidelibel	x	x		
Bruine glazenmaker	x	x		
Bruinrode heidelibel	x			
Geelvlekheidelibel	x	x		
Gewone oeverlibel		x		
Gewone pantserjuffer	x	x		
Groene glazenmaker		x	BE	Tabel 3 (bijlage IV)
Grote ketzerlibel		x		
Grote roodoogjuffer	x	x		
Houtpantserjuffer	x	x		
Lantaantje	x	x		
Metaalglanslibel		x		
Paardenbijter		x		
Platbuik	x	x		
Smaragdlibel		x		
Steenrode heidelibel	x	x		
Tengere pantserjuffer		x	KW	
Variabele waterjuffer	x	x		
Venglazenmaker		x		
Viervlek	x	x		
Vroege glazenmaker		x	KW	
Vuurjuffer		x		
Watersnuffel		x		
Zwarte heidelibel		x		
Zwervende heidelibel		x		

Bijlage 5. Codes Rode lijst

BE	Bedreigd
EB	Ernstig Bedreigd
GE	Gevoelig
KW	Kwetsbaar
OG	Onvoldoende Gegevens
NB	Niet Beschouwd, standaardlijstsoort
TNB	Thans Niet Bedreigd
UW	Uitgestorven (wereldschaal)
UWW	In het Wild uitgestorven (wereldschaal)
VN	Verdwenen uit Nederland
VN*	Verdwenen uit Nederland voor 1900
VNW	In het wild verdwenen (Nederland)

Bijlage 6. Uitleg beschermingsregime

Soorten in tabel 1

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Algemene soorten'. Ze zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze 'Algemene soorten' geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld.

Soorten in tabel 2

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Overige soorten'. Voor deze 'Overige soorten' geldt, in het kader van de Flora- en faunawet, een vrijstelling mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring (zie hierna). Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffing zal worden verleend als:

- er geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- zorgvuldig wordt gehandeld.

Dit houdt in elk geval in dat de werkzaamheden geen wezenlijke invloed hebben op de soort. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Verder moet voorafgaand aan de werkzaamheden in redelijkheid alles worden verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat dieren worden gedood of verwond en verblijfplaatsen worden beschadigd. Hierdoor ligt het voor de hand dat in ieder geval buiten het broedseizoen zal moeten worden gewerkt.

Soorten in tabel 3

Dit betreft de soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet of in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ontheffing voor deze soorten wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. Voor verstoring van deze soorten kan slechts ontheffing worden verleend als aan de volgende drie voorwaarden wordt voldaan:

- als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- als er geen alternatief is voor de werkzaamheden;
- als sprake is van een specifiek in de wet of de AMvB genoemde omstandigheid, bijvoorbeeld de bedreiging van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

bestendig gebruik en uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Gedragscodes voor soortenbescherming

Een gedragscode wordt noodzakelijk om van bepaalde vrijstellingen te kunnen gebruikmaken. De code moet door een sector of ondernemer worden opgesteld en worden goedgekeurd door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'al het redelijke doen' om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Daarbij moet:

- een inventarisatie worden verricht naar beschermde soorten in het plangebied (door een deskundige);
- een plan van aanpak worden opgesteld voor het voorkomen van verstoring van de beschermde soorten;
- tevens een plan van aanpak worden opgesteld om verblijfplaatsen die voor langere periode worden gebruikt, te beschermen;
- bijzondere aandacht worden besteed aan soorten van de Rode lijst, bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de Vogelrichtlijn;

en tot slot:

- mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de voor soorten meest kwetsbare periode.

Vogels

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting geldt vrijstelling van de verboden als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode.

Als er geen gedragscode is, moet worden nagegaan of verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden. In dergelijk geval is het mogelijk ontheffing aan te vragen. Men kan ook buiten het broedseizoen werken of starten voor het broedseizoen en de werkzaamheden continu laten voortduren waardoor geen verbodsbepalingen worden overtreden. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.